

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อิสสระ นิตินันท์ประภาส ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๗/๒๕๕๕

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายเสวต ทองรัมย์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ซึ่งต่อไปในคำวินิจฉัยนี้เรียกว่า “ผู้ร้อง”) โดยประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายเสวต ทองรัมย์ (ซึ่งต่อไปในคำวินิจฉัยนี้เรียกว่า “ผู้ถูกร้อง”) เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ โดยชี้แจงข้อเท็จจริง ดังจะกล่าวต่อไปนี้

๑. ตามมาตรา ๒๕๑ ของรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ คือ (๑) นายกรัฐมนตรี (๒) รัฐมนตรี (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (๔) สมาชิกวุฒิสภา (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า

“บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่ได้ยื่นไว้แล้วตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังพ้นจากตำแหน่ง

ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย”

LIRT

๒. ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสมชาย สุนทรวัฒน์) ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๔๕/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้องภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๒๕๒ ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๑ จึงต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ผู้ร้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวโดยการลาออกเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๑ จึงต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีพ้นจากตำแหน่งภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ และต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๒ ด้วย

๓. ผู้ร้องได้ตรวจพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรณีพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวและพ้นจากตำแหน่งนั้นครบหนึ่งปี จึงได้มีหนังสือลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๓๘๓ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๓ แจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว และผู้ถูกร้องได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๓ ชี้แจงว่า กรณีได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๑ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๑ โดยไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น ผู้ถูกร้องไม่ทราบความจริงว่า จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินต่อผู้ร้อง ในขณะที่ดำรงตำแหน่งนี้ หากทราบคงไม่หลีกเลี่ยงที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบเพราะสมัยเมื่อปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก็ได้แจ้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินต่อผู้ร้อง เพราะทราบว่าเป็นระเบียบปฏิบัติ ทั้งนี้ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาด้วย

ผู้ร้องได้มีหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๕๑๐ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ เตือนให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมระบุโทษการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญให้ผู้ถูกร้องทราบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๓ แจ้งว่า ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๓ แล้ว ทั้งนี้ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องแต่อย่างใด

๔. ผู้ร้องได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๗ เสียงว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องเพื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ต่อไป

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(๑) ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๒) ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีดังกล่าวใน (๑) ผู้ถูกร้องจะพ้นจากตำแหน่งและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า การเสนอเรื่องดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงเห็นควรรับเรื่องไว้พิจารณาและแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบเพื่อชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องทราบและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยส่งไปทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งปรากฏหลักฐานในใบตอบรับว่า คนในบ้านของผู้ถูกร้องลงลายมือชื่อรับเอกสารดังกล่าว แต่ผู้ถูกร้องมิได้มีหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ศาลรัฐธรรมนูญจึงปิดประกาศสำเนาหนังสือดังกล่าวไว้ที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและมีหนังสือแจ้งผู้ถูกร้องส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปถึงผู้ถูกร้องอีกครั้งหนึ่ง ปรากฏตามหลักฐานใบตอบรับว่า ผู้ถูกร้องลงลายมือชื่อรับหนังสือและสำเนาประกาศด้วยตนเอง แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

ในเบื้องต้น จะวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

ฯลฯ

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

ฯลฯ”

LIRT

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

ฯลฯ

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

พิจารณาแล้ว ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นตำแหน่งข้าราชการการเมือง เมื่อวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าว โดยการลาออกเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง ในกรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่ง และในกรณีพ้นจากตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง หลังจากนั้น ผู้ถูกร้องยังมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

ฉะนั้น จึงวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า ผู้ถูกร้องซึ่งดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จะได้วินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๕๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่

พิจารณาแล้ว ผู้ร้องได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงและยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ โดยมีหนังสือเตือนผู้ถูกร้องถึงสองครั้งให้ยื่นบัญชีดังกล่าว แต่ผู้ร้องก็ไม่ชี้แจงข้อเท็จจริงและไม่ยื่นบัญชีต่อผู้ร้อง จึงฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ฉะนั้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า

๑. ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันที่ครบกำหนด ๓๐ วันนับจากวันที่เข้ารับตำแหน่ง
๒. ผู้ร้องต้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับตั้งแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ศาสตราจารย์ ดร.อิสสระ นิตินันท์ประกาศ
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ